

Research Paper

Narrative analysis of socio-cultural experiences affecting unconventional sexual attitudes and behaviors

Shima Asgari¹ , Mohammad Reza Zarbakhsh Bahri^{*1} , Flora Rahim Aghaee² 

1. Department of Psychology, To.C., Islamic Azad University, Tonekabon, Iran

2. Department of Nursing, To.C., Islamic Azad University, Tonekabon, Iran

Citation: Asgari Sh, Zarbakhsh Bahri MR, Rahim Aghaee F. Narrative analysis of socio-cultural experiences affecting unconventional sexual attitudes and behaviors. J Child Ment Health. 2026; 13 (2):129-144.

URL: <http://childmentalhealth.ir/article-1-1524-en.html>



CrossMark



 [10.61882/jcmh.13.2.8](https://doi.org/10.61882/jcmh.13.2.8)

ARTICLE INFO

Keywords:

Narrative analysis,
Socio-cultural
experiences,
Unconventional sexual
attitudes and behaviors

Received: 3 Aug 2025

Accepted: 17 Aug 2026

Available: 26 Aug 2026

ABSTRACT

Background and Purpose: Individuals with unconventional sexual orientations are faced with various sociocultural and contextual factors and challenges. The aim of this study was to investigate the narrative analysis of the experiences of sociocultural factors affecting unconventional sexual attitudes and behaviors.

Method: The method of this qualitative study was narrative analysis. The statistical population included all adolescents and young people with unconventional sexual orientations in Alborz province in 2024 and 2025. The sample included 16 individuals from the target population who were selected purposefully based on the theoretical saturation rule. The instruments of the present study included semi-structured and semi-in-depth interviews. Data analysis was performed by manually categorizing similar semantic units, extracting main themes, and subthemes.

Results: The results of the narrative analysis in this study showed that socio-cultural and contextual factors play a decisive role in the formation of unconventional sexual attitudes and behaviors. The findings were categorized into three main themes: problems and challenges related to school and academic affairs, gender stereotypes, and factors that underline and worsen the socio-cultural status of individuals, and nine subthemes.

Conclusion: Using the narrative analysis method, this study explains how cultural norms, gender roles, and social contexts play a role in giving meaning to the “non-traditional” nature of sexual behaviors. The findings show that cultural, social, and contextual factors are finding components in the formation of attitudes and the emergence of behavioral problems in these individuals.



* **Corresponding author:** Mohammad Reza Zarbakhsh Bahri, Department of Psychology, To.C., Islamic Azad University, Tonekabon, Iran

E-mail: M.zarbakhsh@iau.ac.ir

Tel: (+98) 1154270512

2476-5740/ © 2026 The Authors. This is an open access article under the CC BY-NC-ND license

(<https://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/4.0/>).

Extended Abstract

Introduction

In many cultures, the labelling of sexual behavior is not based on clinical criteria. It is based on the attitudes and values of society (2). As a result of sexual curiosities that is not based on the community norm, such as sexual orientation, like bisexual, transsexual, etc., are called unconventional sexual preferences (3), which emerge during gender identification in adolescence and early youth (4). The type of sexual orientation depends on hormone and biological factors (6), but environmental, cultural, and contextual factors play a significant role in these preferences (7). Furthermore, sexual orientation may be more likely to be influenced by social learning. It may even be so intense that they lead to sexual distortions. (9)

Understanding the complex interaction of socio-cultural and contextual factors is especially important for explaining gender differences in unconventional sexual orientations. In a survey study in many countries (Italy, USA, Brazil, Spain, Japan), there were significant differences in the belief of the sexual behavior normality, which was influenced by religion as a cultural factor (17). In Germany, attitudes toward para-marital relationships, marriage, homosexuality, and free sexual behaviors are related to the age, sex, education level, religion, and history of migration significantly. Religious men and the first-generation immigrants have traditional attitudes toward sexual relationships (18). The present study looks to show a research gap in the field of cultural, social, and contextual factors. On the other hand, according to the researchers of this study, qualitative research was not conducted by a deep analysis of the contextual, cultural, and social experiences of people with unconventional sexual preferences, and its place in the literature is empty. So, it is necessary to study cultural-social factors or contextual factors influencing attitudes and sexual behaviors through the narrative analysis of these people.

Method

The method of this qualitative study was narrative analysis. The statistical population included all adolescents and young people with unconventional sexual orientations in Alborz province in 2024 and 2025. In the field of qualitative studies, the best sample size is between 5 and 25 people. However, the sample size criterion depends on theoretical saturation (34). In this study, with 16 people, the sample reached theoretical saturation that was purposefully selected. The tool was a semi-structured interview. The main interview was conducted in an unstructured. The participants were asked to narrate whatever entered their minds. All interviews were conducted by the first author at the Psychological Institute of Mehrafzaie Zendegi. Content validity of the questions was reviewed by three experts in the field of youth and clinical psychology and sexual disorders. Time taken for interviews varies depending on the conditions of each participant, from 85 to 120 minutes. After the full type of interviews, an interpretive summary was developed for each interview and was analyzed based on the

description and interpretation of the meaning of each participant's experiences. Credibility, confirmability, transferability, and dependability were used to analyze reliability (34). For credibility, the findings of the study, the content analysis of the team was provided by a team of specialists in the field of clinical, developmental, and educational psychology. Confirmability of the data was obtained through a long-term exposure to the subject and the surrounding research during data collection. For transferability, the main researcher tried to study the background and literature of the research, and due to the nature of the sample, in the sampling process, the maximum variation in the sexual orientations was seen. For the dependability of this study, the researcher tried to make the information as clear and correct as possible.

Results

The sample of this study included 16 participants with unconventional sexual orientations. Often, their unconventional sexual orientations began in adolescence (around age 12). Furthermore, they were all undergoing treatment and counseling. Most of them were female (14 people), and most of their unconventional sexual behavior was homosexuality (7 cases). The minimum age of participants was 17 years, and the maximum age was 27 years. Among these people, 2 had a sub-diploma, 6 had a diploma, 7 had a bachelor's degree, and 1 had a master's degree. The longest interview time was 120 minutes, and the shortest was 95 minutes. The data analysis process began from the first coding and during the interviews. The principal investigator reviewed the main units several times by repeatedly reading and reflecting on the interviews. This process prepared the researcher step by step for the final coding. In the next stage of the analysis process, the codes were categorized. This crucial step in qualitative-narrative analysis involved an analytical and iterative process during which the first codes were repeatedly revised, changed, and combined based on conceptual and structural similarities to form more comprehensive and abstract categories. The goal of this process was to discover key conceptual patterns and fundamental structures present in the data from the descriptive level of the first codes. Finally, based on continuous analysis and discussion among the members involved in the research, the first codes were categorized into meaningful categories.

As a result, the findings of sociocultural and contextual factors affecting unconventional sexual attitudes and behaviors through narrative analysis indicated that, in this study, there are three main themes: problems and challenges related to school and academic affairs, gender stereotypes, and factors that underlie and exacerbate individuals' socio-cultural status, and nine subthemes. The main theme of problems and challenges related to school and academic affairs includes two subthemes: expulsion and exclusion from school, and challenges with classmates and school staff. The main theme of gender stereotypes, and the subthemes of gender labels, include gender-conforming behavioral labels and cultural-religious

labeling. The main theme of personal challenges and harms includes four subthemes: the lack of people of the same sex around the individual since childhood, socio-cultural challenges with family and those around them, socio-cultural restrictions imposed by others, and socio-cultural harms.

Conclusion

The purpose of this study was to investigate narrative analysis of experiences of socio-cultural factors affecting unconventional sexual attitudes and behaviors. In this study, three main themes were obtained: problems and challenges related to school and academic affairs, gender stereotypes, and factors that underlie and worsen the socio-cultural situation of individuals. The results of this study are consistent with the earlier research (21, 23-25, 27, 28). In explaining this finding, it can be said that people with unconventional sexual orientations have many challenges with the social environment, such as school, family, people around them, and other social situations. The challenges these individuals face act as a direct prerequisite for the formation of vengeful attitudes, internalized sexual shame, and a tendency toward covert and unconventional behaviors as a form of resistance or escape from the rejecting value system. Due to its qualitative and fundamental nature, this study can contribute significantly to the development of a theory in the field of social, cultural, and contextual attitudes towards individuals with unconventional sexual attitudes and behavior. Overall, the findings of this study showed that the underlying and aggravating factors form a vicious cycle; in such a way that the limited early interactions with people of the same sex led to a weakness in the formation of normative communication skills. This weakness also leads to increased conflicts and struggles between the individual and his family and those around him. In response to these conflicts, those around him usually impose more severe restrictions, which lead to added socio-cultural harms, including dropping out of school, running away from home, and addiction. So, unconventional sexual behaviors can be interpreted not as an inherent deviation, but as an adaptive response to a dysfunctional socio-cultural context. In addition, the present study, due to its qualitative nature and data-based approach, can contribute effectively to the development of a theoretical

framework for explaining social, cultural, and contextual attitudes related to individuals with unconventional sexual attitudes and behaviors. The most important limitations of this study included: a small and targeted sample, lack of access to other people of different sexual orientations, lack of cooperation from participants due to lack of trust, and fear of revealing the participants' different sexual desires. Therefore, it is suggested that the information obtained be used in developing preventive programs and conducting more extensive research in this area, including in designing culturally sensitive interventions and sex education.

Ethical Considerations

Compliance with ethical guidelines: This article was derived from the first author's doctoral dissertation in General Psychology at the Islamic Azad University, Sari Branch, which was successfully defended on September 18, 2024. Scientific approval for conducting this study was granted by the Islamic Azad University, Sari Branch (Approval Letter No. 16721069, dated April 17, 2021). The study was approved by the Ethics Committee under the ethical approval code R.IAU.SARI.REC.1402.029. Furthermore, all ethical principles outlined in the American Psychological Association (APA) Publication Manual and the ethical guidelines of the Psychological Organization of Iran were strictly seen throughout the study. These principles included supporting participants' confidentiality and anonymity, ensuring the secure handling and analysis of research data, and obtaining informed consent from parents prior to their participation in the study.

Funding: This study was conducted without financial support from any institution and was funded entirely by the authors.

Authors' contribution: The first author served as the primary designer and data collection; and the second and third authors contributed as the supervisor and advisor professors.

Conflict of interest: This research did not involve any conflicts of interest for the authors, and its results have been reported with complete transparency and without bias.

Data availability statement: All data from this study are available to the corresponding author and were submitted to the journal at the time of manuscript review. They will also be made available to a specific researcher upon reasonable request.

Consent for publication: The authors have full consent to publish this article.

Acknowledgement: We express our deepest gratitude to the esteemed participants and all those who helped us conduct the research.

مقاله پژوهشی

تحلیل روایت تجارب فرهنگی - اجتماعی مؤثر بر نگرش‌ها و رفتارهای نامتعارف جنسی

شیما عسگری^۱، محمدرضا زربخش بحری^{۱*}، فلورا رحیم‌آقایی^۲

۱. گروه روان‌شناسی، واحد تنکابن، دانشگاه آزاد اسلامی، تنکابن، ایران

۲. گروه پرستاری، واحد تنکابن، دانشگاه آزاد اسلامی، تنکابن، ایران

چکیده

مشخصات مقاله

کلیدواژه‌ها:

تجارب فرهنگی - اجتماعی،

تحلیل روایت،

نگرش‌ها و رفتارهای نامتعارف

جنسی

زمینه و هدف: افراد با ترجیحات جنسی نامتعارف با عوامل و کشاکش‌های فرهنگی - اجتماعی و بافتی گوناگونی مواجه هستند. هدف این

مطالعه، تحلیل روایت تجارب عوامل فرهنگی - اجتماعی مؤثر بر نگرش‌ها و رفتارهای نامتعارف جنسی بود.

روش: روش این مطالعه کیفی، از نوع تحلیل روایت بود. جامعه آماری شامل تمامی نوجوانان و جوانان با ترجیحات جنسی نامتعارف استان

البرز، در سال ۱۴۰۲ و ۱۴۰۳ بود. نمونه مورد مطالعه شامل ۱۶ نفر از جامعه آماری مذکور بود که به صورت هدفمند و قضاوتی و بر اساس

قاعده اشباع نظری انتخاب شدند. ابزارهای پژوهش حاضر شامل مصاحبه‌های نیمه‌ساختارمند و نیمه‌عمیق بود. تحلیل داده‌ها با مقوله‌بندی

واحدهای معنایی مشابه به صورت دستی، مضامین اصلی، و زیرمضمون‌های آن استخراج شد.

یافته‌ها: نتایج تحلیل روایت در این پژوهش نشان داد که عوامل فرهنگی - اجتماعی و بافتی، نقش تعیین‌کننده‌ای در شکل‌گیری نگرش‌ها

و رفتارهای نامتعارف جنسی ایفا می‌کنند. یافته‌ها در قالب سه مضمون اصلی کشاکش‌های تحصیلی و مدرسه‌ای، کلیشه‌های جنسیتی، و

عوامل زمینه‌ساز و تشدیدکننده در بافت اجتماعی - فرهنگی و نه زیرمضمون دسته‌بندی شدند.

نتیجه‌گیری: این پژوهش با بهره‌گیری از روش تحلیل روایت، تبیین می‌کند که چگونه هنجارهای فرهنگی، نقش‌های جنسیتی، و بافت‌های

اجتماعی در معنابخشی به "نامتعارف بودن" رفتارهای جنسی نقش دارند. یافته‌ها حاکی از آن است که عوامل فرهنگی، اجتماعی و بافتی،

مؤلفه‌های تعیین‌کننده‌ای در شکل‌گیری نگرش‌ها و بروز مشکلات رفتاری در این افراد محسوب می‌شوند.

دریافت شده: ۱۴۰۴/۰۵/۱۲

پذیرفته شده: ۱۴۰۵/۰۵/۲۶

منتشر شده: ۱۴۰۵/۰۶/۰۴

* نویسنده مسئول: محمدرضا زربخش بحری، گروه روان‌شناسی، واحد تنکابن، دانشگاه آزاد اسلامی، تنکابن، ایران

رایانامه: M.zarbakshsh@iau.ac.ir

تلفن: ۰۱۱-۵۴۲۷۰۵۱۲

مقدمه

امروزه جوامع مختلف با تحولات عمیقی در حوزه روابط صمیمانه، هویت جنسی^۱، و الگوهای رفتاری مواجه شده‌اند؛ تحولاتی که گاه به بروز نگرش‌ها و رفتارهای جنسی نامتعارف^۲ از منظر هنجارهای مسلط فرهنگی و اجتماعی منجر شده است. شواهد نشان می‌دهد که هنجارهای فرهنگی - اجتماعی، نقش‌های جنسیتی، خانواده، همسالان، دین، رسانه‌ها، و زمینه‌های نهادی (مانند دانشگاه یا مدرسه)، به‌طور مستقیم بر شکل‌گیری و تداوم الگوهای رفتاری جنسی، از جمله رفتارهای پرخطر یا برجسب‌خورده، اثر می‌گذارند (۱). در بسیاری از فرهنگ‌ها، برجسب “نامتعارف بودن” برای یک رفتار جنسی، عمدتاً نه بر پایه معیارهای بالینی، که بر اساس نگرش‌ها، برداشت‌های ارزشی، و هنجارهای اجتماعی شکل می‌گیرد (۲). بر همین اساس کنجکاوی‌ها یا خیال‌پردازی‌های جنسی که با هنجارهای متعارف جامعه همخوانی نداشته و ممکن است از نظر جامعه غیرمعمول جلوه کنند (مانند گرایش‌های همجنس‌گرایانه^۳، دوجنس‌گرایی^۴، تراجنسی^۵، و نظایر آن)، تحت عنوان “ترجیحات جنسی نامتعارف”^۶ شناخته می‌شوند (۳).

ترجیحات جنسی نامتعارف که طیفی از رفتارهای گرایشی را در بر می‌گیرند، می‌توانند صرفاً در سطح ذهنی بوده و از فردی به فرد دیگر متفاوت باشند؛ با وجود این شواهد نشان می‌دهند که این الگوها اغلب در سنین نوجوانی و اوایل جوانی ظهور می‌کنند (۴). این موضوع به دلیل جستجوی هویت جنسی^۷ در دوران دبیرستان است که ممکن است نوجوانان با گرایش‌هایی به همجنس خود یا گرایش‌های متفاوت مواجه شوند و در نتیجه، واکنش‌های روان‌شناختی نشان دهند (۵). اگرچه عوامل هورمونی، زیستی، و وراثتی در تعیین نوع گرایش یا ترجیحات جنسی نقش دارند (۶)، اما علاوه بر این عوامل، دسته دیگری از عوامل محیطی، فرهنگی، و بافتی نیز در شکل‌گیری این ترجیحات و کنش‌های جنسی، نقش چشمگیری ایفا می‌کنند (۷). شایان ذکر است که بروز تمایلات یا گرایش‌های جنسی به هم‌جنس در دوران نوجوانی، الزاماً به معنای همجنس‌گرایی در بزرگسالی نیست، که می‌تواند به عنوان بخشی از فرآیند

هویت‌یابی جنسی قلمداد شود (۸). با وجود این طی فرآیند تحول هویت جنسی، ممکن است رفتارهای جنسی نامتعارف از طریق تکرار و تحت تأثیر فرآیندهای یادگیری اجتماعی^۸، به الگوهای رفتاری پایدار فرد تبدیل شوند (۹)؛ این الگوها حتی ممکن است با افزایش شدت، به رفتارهای انحرافی جنسی و رفتاری منجر شوند (۱۰). از سوی دیگر بر طبق یافته پژوهش (۱۱) تنوع در گرایش‌های جنسی لزوماً نشان‌دهنده وجود اختلال روان‌شناختی نیست، اما این مسئله می‌تواند زمانی مطرح شود که گرایش‌های جنسی فردی به آسیب‌رسانی دیگران یا تداخل با بهزیستی روان‌شناختی فرد منجر شود. به‌طور کلی، مطالعات نشان می‌دهند که روایت‌های فردی جوانان از تجربیات جنسی، خود نوعی بازتعریف از هنجارهای اجتماعی محسوب می‌شود؛ به طوری که برخی جوانان با بازتولید هنجارهای مسلط و برخی دیگر با کشاکش کشیدن آنها، نسخه‌های متفاوتی از مفاهیم زنانگی، مردانگی، و الگوهای روابط جنسی را ارائه می‌دهند (۱۲، ۱۳).

به طور کلی در همه فرهنگ‌ها، عوامل اجتماعی - فرهنگی و بافتی به‌طور قابل توجهی بر نگرش‌ها و رفتارهای جنسی تأثیر می‌گذارند (۱۴). علاوه بر ویژگی‌های ظاهری مانند تصویر بدن؛ عواملی مانند هنجارهای اجتماعی، ارزش‌های فرهنگی، پویایی خانواده، تأثیر همسالان و قرار گرفتن در معرض رسانه‌ها، نحوه درک، و ابراز تمایلات جنسی افراد را شکل می‌دهند (۱۵). بر اساس آنچه بیان شد، می‌توان گفت که رفتارهای جنسی نامتعارف، که به عنوان رفتارهای جنسی غیرمعمول یا غیرهنجاری در برخی از فرهنگ‌ها به حساب می‌آیند، می‌توانند تحت تأثیر تعامل پیچیده‌ای از عوامل اجتماعی مانند روابط بین فردی، مجرد بودن، و وضعیت اقتصادی - اجتماعی قرار گیرند (۱۶). بنابراین درک تعامل پیچیده عوامل اجتماعی - فرهنگی برای توضیح تفاوت‌های جنسیتی در تمایلات جنسی نامتعارف بسیار مهم هستند. در یک پژوهش (۱۷) که در چند کشور ایتالیا، آمریکا، برزیل، اسپانیا، و ژاپن انجام شد، تفاوت‌های معناداری در برداشت از بهنجاربودن رفتار جنسی گزارش شد که تحت

1. Gender identity
2. Unconventional sexual attitudes and behaviors (Unconventional sexual preferences)
3. Homosexuality
4. Bisexual

5. Transgender
6. Unconventional sexual preferences
7. Gender identity
8. Social learning processes

با هویت جنسی متفاوت در ایران مشخص شدف این افراد با انگ‌های نامناسب مادام‌العمر و دیدگاه منفی فراگیر در همه سطوح جامعه (خانواده، مدرسه و روابط با اطرافیان) دست‌وپنجه نرم می‌کنند و سوءاستفاده‌های جسمی، جنسی، و روان‌شناختی^۴ را در اجتماع تجربه کرده‌اند (۲۶). در مطالعه‌ای در ترکیه شرکت‌کنندگان اعلام کردند محدودیت‌های درون‌فردی، بین‌فردی، و ساختاری بسیاری را در این زمینه تجربه می‌کنند و برای شرکت در فعالیت‌های اوقات فراغت (در فضاهای عمومی) احساس امنیت نمی‌کنند. همچنین وقتی که در این فعالیت‌ها شرکت می‌کردند، نگران تهدید خشونت کلامی، فیزیکی، آزار جنسی، و همجنس‌گراستیزی^۵ هستند (۲۷). پژوهش دیگری بر روی دگرباشان جنسی با روی‌آورد شغلی و نظریه کوئیر^۶ چهار درون‌مایه متفاوت بودن نسبت به دیگران، همیشه دنبال فضایی امن بودن، گسست بین همجنس‌گرا بودن، و کشاکش با کلیشه‌های همجنس‌گرا بودن، و مشکل در انجام کاری که می‌خواهم انجام دهم، را نشان داد (۲۸).

باتوجه به موارد فوق می‌توان گفت هر نوع گرایش جنسی و کنش‌وری مربوط به آن می‌تواند پیش‌بینی‌کننده رضایت جنسی و عاطفی در افراد باشد (۲۹). از سویی مفاهیم و موضوعات جنسی در هر جامعه‌ای به‌شدت با فرهنگ و روان‌بده‌های اجتماعی آمیخته است؛ به‌طوری‌که رفتارها، باور و اعتقادات جنسی افراد یک جامعه، متأثر از ساختار فرهنگی و طرحواره‌های جنسی آن جامعه است (۳۰). بر اساس مدل سوفی (۳۱)، هویت‌یابی در درون فرهنگ اتفاق می‌افتد و در نتیجه، به‌دلیل افزایش بحران‌های هویت جنسی و گرایش‌های جنسی نامتعارف در ایران، مفهوم سلامت جسمی - روانی (۳۲) و کیفیت زندگی (۳۳) به کشاکش کشیده شده است. همچنین این افراد به‌دلیل مشکلات فرهنگی و اجتماعی ناشی از انگ‌های اجتماعی اغلب دچار اعتمادبه‌خود^۷ پایین می‌شوند. در نتیجه سلامت روان و روابط اجتماعی آنها در معرض تهدید قرار دارد. مطالعاتی از این قبیل که به دنبال کشف و شناسایی تجارب افراد با گرایش نامتعارف جنسی هستند، می‌توانند پژوهشگران را به درک مفاهیم اجتماعی، فرهنگی و بافتی سوق دهند. در این راستا پژوهش حاضر با هدف تحلیل روایت

تأثیر مذهب به‌عنوان یک عامل فرهنگی بود. در آلمان نتایج نشان داد، نگرش به روابط خارج از ازدواج، همجنس‌گرایی، رفتار جنسی آزاد و روابط پرشریک، با سن، جنس، تحصیلات، مذهب، و پیشینه مهاجرت روابط معناداری دارند و مردان مذهبی و مهاجران نسل اول نگرش‌های سنتی‌تری نسبت به روابط جنسی دارند (۱۸). نگرش مذهبی نسبت به خود نیز با انگ نسبت به تعلق به گروه اقلیت جنسی، نژاد و عوامل فرهنگی، هویت جنسی متفاوت و تعارض با مدرسه مشخص شده است (۱۹).

در افراد با ترجیحات جنسی غیرمعمول و نامتعارف نگرش‌های فرهنگی و بافتی گوناگونی دیده می‌شود (۲۰). برای مثال مطالعه‌ای (۲۱) نشان داد دگرباشان جنسی^۱ از کلیشه‌ها و سوگیری‌های اجتماعی رنج می‌برند و در موقعیت‌های اجتماعی به صورت محدودیت ابراز وجود دارند و همواره در حال مبارزه با هنجارهای جنسیتی دگرجنس‌گرایانه^۲ هستند. روایات زندگی زنان هم‌جنس‌گرا در روسیه نشان می‌دهد؛ فقدان زبان و مفاهیم مناسب در زمینه همجنس‌گرایی و غلبه دیدگاه دگرجنس‌گرایانه موجب انتظارات سخت‌گیرانه از رفتارها و ویژگی‌های مردانه و زنانه برای قضاوت در مورد انطباق یا انحراف از هنجارهای اجتماعی شده است (۲۲). مطالعه دیگری در این حوزه نشان داد؛ دگرباشان جنسی افسردگی، مصرف مواد، و ایدز را به عنوان عوامل تقویت‌کننده متقابل توصیف می‌کنند و آنها را در بافت‌های اجتماعی بزرگ‌تری از انگ اجتماعی قرار می‌دهند (۲۳). در پژوهشی (۲۴) مشخص شد آنچه برای دگرباشان جنسی وجود دارد شامل فقدان قانون عمومی ضد تبعیض و مرجعی برای افراد تراجنسیتی برای تغییر جنسیت قانونی خود؛ انگ و تبعیض چندوجهی در نظام آموزشی؛ انزوای اجتماعی و طرد در خانواده‌ها؛ شیوع^۳ نامتناسب خشونت جنسی و اکراه از گزارش به پلیس؛ تبعیض و به حاشیه رانده‌شدن در اشتغال؛ و نابرابری‌ها در حوزه سلامت، و سلامت روان می‌شود. در پژوهشی دیگر (۲۵) نشان داده شد که افراد با گرایش‌های جنسی نامتعارف با کشاکش‌های اجتماعی گوناگونی مواجه هستند که بر روی هویت فردی و اجتماعی آنها تأثیرگذار است و عمدتاً این افراد با اطرافیان، خانواده، مدرسه، و اجتماع مشکلات جدی دارند. همچنین در یک بررسی با عنوان تجربه زیسته افراد

5. Homophobia
6. Queer theory
7. Self-esteem

1. Lesbian, gay, bisexual, transgender, queer (LGBTQ)
2. Heterosexual
3. Prevalence
4. Physical, sexual, psychological / emotional abuse

تجارب فرهنگی - اجتماعی مؤثر بر نگرش‌ها و رفتارهای نامتعارف جنسی، جهت شناسایی شکاف‌های مطالعاتی موجود در زمینه عوامل فرهنگی، اجتماعی، و بافتی جامعه گام برمی‌دارد. با وجود اهمیت روزافزون درک عمیق عوامل مؤثر بر این دسته از تجارب انسانی، پژوهش کیفی جامعی که به بررسی عمیق تجارب زیسته افراد در بستر فرهنگی و اجتماعی ایران بپردازد، همچنان در پیشینه علمی کشور مغفول مانده است. این خلاء پژوهشی، فقدان شواهد روایی لازم برای طراحی سیاست‌ها و مداخلات بهداشت جنسی را که با هنجارهای اجتماعی مطابقت داشته باشند، تشدید می‌کند. در نتیجه مطالعات روایی و کیفی عمیق، نقشی بی‌بدیل در آشکارسازی تجارب معنادار، احساس شرم، و مقاومت‌ها ایفا می‌کنند؛ روی‌آوردی که اخیراً در مطالعات جامعه‌محور و جنسیتی مورد توجه فزاینده‌ای قرار گرفته است. بدین ترتیب بررسی عوامل فرهنگی - اجتماعی مؤثر بر نگرش‌ها و رفتارهای نامتعارف جنسی از طریق تحلیل روایت‌ها، نه تنها به پر کردن خلاء دانش موجود کمک شایانی می‌کند، که بستری ضروری برای تدوین مداخلات مؤثرتر و حساس‌تر به زمینه فرهنگی جامعه فراهم می‌آورد.

روش

(الف) طرح پژوهش و شرکت‌کنندگان: روش این مطالعه کیفی، از نوع تحلیل روایت و توصیفی - پدیدارشناختی بود. تحلیل روایت یا روایت‌پژوهی یکی از روش‌شناسی‌های کیفی جدید است که بر داستان‌های زندگی به عنوان جوهره علوم مردم‌گرا تمرکز دارد. روی‌آوردهای روایی تلاش می‌کنند تا به شیوه‌هایی که داستان ساخته می‌شود، برای چه کسی و چرا، و نیز گفتمان‌های فرهنگی که داستان از آن متکی است توجه کنند. روایت یک طرح اساسی برای پیوند دادن رویدادهای انسانی است که ترکیبی قابل درک را ایجاد می‌کند. روایت‌پژوهی در کنار سایر شیوه‌ها مانند نظریه داده‌بنیاد، پدیدارشناسی، تحلیل مضمون، فرامطالعه، و اقدام پژوهی یکی از مهم‌ترین روی‌آوردها در روش پژوهش کیفی است. در مطالعه حاضر جامعه آماری شامل تمامی نوجوانان و جوانان با ترجیحات جنسی نامتعارف استان البرز، در سال‌های ۱۴۰۲ تا ۱۴۰۳ بود. بر اساس نظر پژوهشگران در زمینه مطالعات کیفی از

نوع روایتی، بهترین حجم نمونه بین ۵ تا ۲۵ نفر اعلام شده است. اما ملاک حجم نمونه وابسته به اشباع نظری است (۳۴). بر این اساس نمونه مورد مطالعه تا ۱۶ نفر از جامعه مورد نظر به صورت هدفمند و قضاوتی پیش رفت و بعد از آن اشباع نظری حاصل شد. ملاک‌های ورود به مطالعه شامل داشتن تشخیص حداقل یکی از ترجیحات جنسی نامتعارف توسط روان‌شناس بالینی مرکز، قرار داشتن در دامنه سنی ۱۵ تا ۲۵ سال، نداشتن سابقه بیماری‌های جسمانی و اختلالات روانی - شناختی بر اساس مصاحبه اولیه و خوداظهاری، دارا بودن روابط عمومی قوی و قدرت کلامی - شناختی جهت انتقال تجربه و بیان روایت زندگی بود. همچنین ملاک خروج از نمونه شامل عدم تمایل به ادامه همکاری در قبل و زمان مطالعه بود. مشخصات جمعیت‌شناختی افراد نمونه نشان داد که از بین شرکت‌کنندگان پژوهش حاضر ۱۶ مراجعه‌کننده دارای ترجیحات نامتعارف جنسی بود که به لحاظ تحصیلات در گروه زیردیپلم (۲ نفر)، دیپلم (۶ نفر)، کارشناسی (۷ نفر)، و کارشناسی ارشد (۱ نفر) حضور داشتند. اغلب گرایش و ترجیحات جنسی نامتعارف آنها در سنین نوجوانی آغاز شده بود، کمترین میزان سن شرکت‌کنندگان ۱۷ سال و بیشترین سن ۲۷ سال بود. همچنین از بین شرکت‌کنندگان مطالعه درگرایش‌های همجنس‌خواهانه (۷ نفر)، تراجنسی (۶ نفر)، دوجنس‌گرا (۱ نفر)، فراجنس‌گرا (۲ نفر) حضور داشتند. بیشترین زمان مصاحبه ۱۲۰ دقیقه و کمترین ۹۵ دقیقه بود.

(ب) ابزار

مصاحبه نیمه‌ساختاریافته^۱: ابزار مطالعه حاضر مصاحبه نیمه‌ساختارمند بود که پس از توافق اولیه و ارجاع افراد، شناسایی، و بررسی بالینی آنها، مصاحبه اصلی به صورت بدون ساختار آغاز شد. در ادامه این مصاحبه‌ها به صورت انفرادی و چهره به چهره به روش نیمه‌عمیق و به صورت نیمه‌ساختار یافته پیش رفت. از شرکت‌کنندگان خواسته شد؛ در باره سوالات مطرح‌شده هر آن‌چه به ذهن‌شان می‌رسد؛ روایت کنند. زیرا که هدف غایی مطالعه دست‌یابی به روایت‌های آنها در زمینه تجارب عوامل فرهنگی - اجتماعی مؤثر بر نگرش‌ها و رفتارهای نامتعارف جنسی بود. تمامی مصاحبه‌ها توسط نویسنده یکم در مؤسسه روان‌شناختی مهرافرای زندگی (در استان البرز) انجام شد. نزدیکی و آشنایی این پژوهشگر به

جامعه نوجوانان و جوانان با گرایش‌های جنسی متفاوت دیدگاه‌های درون‌مایه ارزشمندی را برای مصاحبه و برقراری ارتباط با آنها فراهم کرد. پرسش‌های پژوهش با محتوایی که اهداف و سوالات پژوهش را دربرداشت، ابتدا به‌شیوه سوالات باز پاسخ و به‌تدریج با سوالات کاوشی مطرح شد. جهت تضمین روایی محتوایی^۱، سوالات این مصاحبه توسط سه کارشناس حوزه نوجوان، حوزه بالینی، و اختلالات جنسی بررسی شد. مصاحبه با یک سؤال کلی، بدون قضاوت، و باز به این مضمون که از تجربه خودتان در مورد هویت جنسی‌تان بگوئید، آغاز شد. همچنین به آنها اعلام شد؛ قبل از آن در صورت تمایل، مختصری از تجارب قبلی را بیان کنید. سوالات پیگیری جهت اخذ اطلاعات غنی‌تر و وارد شدن در عمق تجربیات آنها در مورد پدیده مورد نظر نیز در حین مصاحبه پرسیده شد. به‌طور مثال ممکن است در این مورد بیشتر توضیح دهید؟ آیا منظور آن این است که ...؟ این ویژگی برای شما چه معنایی دارد و آیا از آن رنج می‌کشید؟ و نظایر آن. زمان صرف‌شده برای مصاحبه‌ها بسته به شرایط هر شرکت‌کننده از ۸۵ تا ۱۲۰ دقیقه متغیر بود.

(د) روش اجرا: جهت اجرای پژوهش حاضر، پس از اخذ مجوز و دریافت کد اخلاق از دانشگاه آزاد اسلامی واحد تنکابن، به مراکز خدمات روان‌شناسی و مشاوره استان البرز مراجعه شد و هماهنگی‌های لازم با مدیریت مراکز خدمات روان‌شناسی و مشاوره استان البرز انجام شد. پس از تشریح اهداف مطالعه، از آنان خواسته شد نوجوانان و جوانان دارای ترجیحات جنسی نامتعارف را به مؤسسه خدمات روان‌شناختی و مشاوره مهرافزای زندگی ارجاع دهند. در تمامی مراحل این پژوهش، ملاحظات اخلاقی از جمله کسب رضایت آگاهانه شرکت‌کنندگان، رعایت اصل رازداری، و تضمین محرمانه ماندن اطلاعات آنان به‌طور کامل رعایت شد. پس از جلب رضایت مراجعان، محتوای مصاحبه‌های فردی ضبط و سپس بر روی کاغذ پیاده‌سازی شد. مکتوبات تایپ‌شده به‌دفعات، بازبینی شد و توالی مطالب با هدف دست‌یابی به درک و

مفهومی کلی تطبیق داده شد. در مرحله بعد، برای هر مصاحبه یک "خلاصه تفسیری" تهیه شد و بر مبنای تحلیل کیفی روایتی، تجارب شرکت‌کنندگان توصیف و تفسیر شد. جهت تضمین کیفیت مطالعه، از شاخص‌های چهارگانه (اعتبارپذیری، اعتمادپذیری، تأییدپذیری، و انتقال‌پذیری) استفاده شد (۳۴). به‌منظور بررسی صحت و اطمینان‌پذیری یافته‌ها، مطالب استخراج‌شده در اختیار تیمی از متخصصان روان‌شناسی بالینی، تحولی، و تربیتی (خارج از تیم اصلی پژوهش) قرار گرفت. اعتمادپذیری داده‌ها از طریق مواجهه طولانی‌مدت با موضوع (شش ماه نمونه‌گیری و ده ماه اشتغال ذهنی مستمر پژوهشگران با داده‌ها) حاصل شد که تحلیل عمیق و جامع را تسهیل کرد. همچنین جهت تکمیل اطلاعات، از شرکت‌کنندگان خواسته شد مدارک پزشکی و تحصیلی خود را ارائه دهند. در راستای رعایت اصل انتقال‌پذیری، پژوهشگر اصلی با توجه به ماهیت نمونه مورد مطالعه، اصل "حداکثر تنوع" در گرایش‌های نامتعارف جنسی را در فرایند نمونه‌گیری لحاظ کرد. جهت ارتقای اطمینان‌پذیری نیز، پژوهشگر تلاش کرد اطلاعات را تا حد ممکن شفاف‌سازی کند؛ به‌گونه‌ای که در صورت وجود ابهام در متون پیاده‌سازی‌شده، با تماس تلفنی از شرکت‌کنندگان خواسته شد تا نظرات خود را مجدداً بیان کنند. در واقع اعضای تیم پژوهش با پیگیری مداوم از مشارکت‌کنندگان، دقت درون‌مایه‌های استخراج‌شده را سنجش کردند و در نهایت تحلیل داده‌ها با مقوله‌بندی واحدهای معنایی مشابه به‌صورت دستی، مضامین اصلی، و زیرمضمون‌های آن انجام شد.

یافته‌ها

در جدول ۱ مضامین اصلی و زیرمضمون‌های حاصل شده از تحلیل روایتی عوامل فرهنگی - اجتماعی و بافتی مؤثر بر نگرش‌ها و رفتارهای نامتعارف جنسی گزارش شده است.

جدول ۱: مضامین اصلی و زیرمضمون‌ها

کدهای اصلی	کدهای فرعی
مشکلات و کشاکش‌های مربوط به مدرسه و امور تحصیلی	اخراج و طرد از مدرسه
کلیشه‌های جنسیتی	کشاکش با همکلاسی‌ها و عوامل مدرسه
	برچسب‌های جنسیتی
	برچسب‌های رفتاری منطبق بر جنسیت
	برچسب‌زنی فرهنگی - مذهبی
عوامل زمینه‌ساز و تشدیدکننده وضعیت اجتماعی - فرهنگی افراد	اندک بودن افراد هم‌جنس در اطراف فرد از کودکی
	کشاکش فرهنگی - اجتماعی با خانواده و اطرافیان
	محدودیت‌های اجتماعی - فرهنگی اعمال‌شده از سوی دیگران
	آسب‌های فرهنگی - اجتماعی

مضمون اصلی یکم: مشکلات و کشاکش‌های مربوط به مدرسه و امور تحصیلی

در این مطالعه، مضمون اصلی مشکلات و کشاکش‌های مربوط به مدرسه و امور تحصیلی؛ دو زیرمضمون *اخراج و طرد از مدرسه* و *کشاکش با همکلاسی‌ها و عوامل مدرسه* را شامل می‌شود. در جدول ۲ هر یک از این زیرمضمون‌ها با نقل قول‌های مربوطه ارائه می‌شود.

یافته‌های عوامل فرهنگی - اجتماعی و بافتی مؤثر بر نگرش‌ها و رفتارهای نامتعارف جنسی از طریق تحلیل روایتی نشان داد؛ در این مطالعه سه مضمون اصلی *مشکلات و کشاکش‌های مربوط به مدرسه و امور تحصیلی*، *کلیشه‌های جنسیتی*، و *عوامل زمینه‌ساز و تشدیدکننده وضعیت اجتماعی - فرهنگی افراد* و نه زیرمضمون وجود دارد. در ادامه هر کدام از این مضامین اصلی و فرعی با ارائه مثال مربوطه بیان می‌شود.

جدول ۲: دیدگاه افراد درباره مشکلات و کشاکش‌های مربوط به مدرسه و امور تحصیلی

کدهای فرعی	نمونه‌ای از نقل قول‌ها
اخراج و طرد از مدرسه	کد ۱: "چون یک ذره در مدرسه متفاوت بودم. خانواده‌های همکلاسی‌ها اعتراض کردند، از من ترسیده بودند. این‌ها همه دلیل بر این شد که من از ناحیه آموزش و پرورش اخراج شدم."
کشاکش با همکلاسی‌ها و عوامل مدرسه	کد ۲: "من درسم بد نبود. ولی به‌خاطر شرایط انضباطی همیشه در کشاکش بودم. بعد به‌خاطر همین شرایط و این‌ها اولیای مدرسه به من بیشتر فشار می‌آوردن." کد ۳: "اون موقع به این فکر می‌کردم که تو دبیرستان ما به چیز خیلی تابو بود. خیلی تابو در این حدی که اخراج می‌کردند اگر می‌فهمیدند. برای این که مثلاً فکر می‌کردند این گرایش ما ممکنه واگیر داشته باشه و این به بقیه بچه‌ها هم منتقل کنه. برای همین همیشه می‌ترسیدم و احساسات و نگرش‌مو پنهان می‌کردم." کد ۴: "من یکی از اصلی‌ترین مشکلات دبیرستانم این بودش که باید راجب خودم می‌گفتم و بعد از مدتی قضاوت بد می‌شدم و این موضوع خیلی آزاردهنده بود." کد ۵: "اصلاً مدرسه خوب نیست. من حتی از طرف مدرسه به مشاوره فرستاده شدم. اون مشاور هم من و نفهمید. دائم توی مدرسه بچه‌ها ازم می‌پرسیدن؛ چرا مقنعه نمی‌پوشی؟ چرا با لباس پسرانه می‌آیی؟ چون من اصلاً شلوار مدرسه نمی‌پوشم. فقط مانتوم و می‌پوشم روشم به هودی می‌پوشم. کلاً خیلی این جور یه. یا چرا تنو داری؟ حتی به بار مدیرمون با دست خودش پهرنم درآورد که زد توی بینی‌ام و بینی‌ام پر خون شد." کد ۶: "بدترین تجربه من توی مدرسه این بود که خیلی دوست صمیمی نداشتم. یعنی با خیلیا که دوست می‌شدم انگار نمی‌تونستم باهاشون ارتباط برقرار کنم. ولی خوب وقتی که غائب می‌شدم. انگار واسشون هیچ اهمیتی نداشت دوست صمیمی خودشون رو داشتن و انگار گاهی حتی طرد می‌شدم از بین گروه‌های دوستی و تنها می‌موندم."

مدرسه منجر می‌شود، که فرد را در معرض هنجارهای جایگزین و اغلب آسب‌زای خیابانی یا گروه‌های همسالان طردشده قرار می‌دهد. شرکت‌کنندگان روایت کردند که احساس بی‌هویتی و برچسب مردود اجتماعی پس از اخراج، زمینه‌ساز جستجوی هویت از طریق رفتارهای جنسی غیرمتعارف و به‌عنوان مکانیسمی برای کسب پذیرش یا ابراز وجود

تحلیل روایت‌های مشارکت‌کنندگان نشان داد که مضمون اصلی مشکلات و کشاکش‌های مربوط به مدرسه و امور تحصیلی نقشی بنیادین در شکل‌گیری نگرش‌ها و رفتارهای نامتعارف جنسی ایفا می‌کند. در سطح زیرمضمون یکم، اخراج و طرد از مدرسه به عنوان یک رویداد تروماتیک ظاهر شد که نه تنها به گسست از ساختارهای حمایتی و نظارتی

شده است. زیرمضمون دوم، کشاکش با همکلاسی‌ها و عوامل مدرسه، شامل تجارب مکرر قلدری، تحقیر کلامی، تبعیض معلمان، و قضاوت‌های اخلاقی سخت‌گیرانه بود که به تدریج تصویر خودمنفی و بی‌اعتمادی عمیق به نهادهای تربیتی را در مشارکت کنندگان نهادینه کرده بود.

مضمون اصلی دوم: کلیشه‌های جنسیتی

در این مطالعه، مضمون اصلی کلیشه‌های جنسیتی، و زیرمضمون‌های برجسب‌های جنسیتی، برجسب‌های رفتاری منطبق بر جنسیت، و برجسب‌زنی فرهنگی - مذهبی را شامل می‌شود. در جدول ۳ هر یک از این زیرمضمون‌ها با نقل قول‌های مربوطه ارائه می‌شود.

جدول ۳: دیدگاه افراد در زمینه کلیشه‌های جنسیتی

نمونه‌ای از نقل قول‌ها	کدهای فرعی
کد ۳: "ما تو پارک نزدیک خونه مون، جلساتی با افراد با هویت‌های جنسی مختلف زیادی اونجا برگزار می‌کردیم. بعد ما یه تایمی رو با دوستای مامانم رفته بودیم اونجا. دوستای مامانم اینا همش می‌آمدن به ما می‌گفتن چرا شماها شبیه آدمای بهنچار نیستین. بماند که رفتار نگاهان‌ها و مسئولین اونجا هم مثل دوستای مامانم بود. همش به ما توهین شد." کد ۱۰: "مامانم دائم به من می‌کنه و می‌گه من هیچ چیز پسرونه‌ای توی تو نمی‌بینم. تو دیوانه‌ای! واسه چی می‌خوای تغییر جنسیت بدی؟ اون می‌گفت با تغییر بهت نگاه خوبی نمی‌کنند." کد ۱۲: "می‌دونی یک کلیشه هست که مثلاً همجنس‌گرایان خیلی خطرناکند. از لحاظ این که هم خوب به حس زنونه توشون هست، حالا کم یا زیاد هر چیزی، و به قدرت مردونه. همجنس‌گرایان هم قدرت جسمانی مردها رو دارن هم اون قدرت ذهن و طرز فکر زن‌ها رو دارن. یعنی همزمان می‌تونن خیلی کارها رو انجام بدهند. این چیزها هیچوقت دیده نمی‌شه." کد ۵: "مادرم گفتش که باید بری دکتر. باید بری پیش روان‌پزشک و این یه چیز بهنچار نیست که من بخوام راجیش با تو صحبت کنم." کد ۸: "مامان و بابام خیلی معتقد بودند که نه تو دختری و باید دخترونه رفتار کنی و خب توی اون سن من مثل الان نبود که دخترا بدون حجاب بیان بیرون و خیلی چیزای دیگه." کد ۹: "با جسمم نه مشکلی نداشتم به‌غیر از مواردی که خوب خیلی حالت مقایسه می‌شد بدنم تو یه سری روابط با خیلی از بدنای دیگه." کد ۱۱: "من با خیلی از کشاکش‌ها مواجه شدم. تو همه ابعادش، ترس از قضاوت شدن از این که رفتارم زنانه نیست، ترس از وابستگی می‌تونه به جنس موافق و پس زدن آنها." کد ۱۳: "به من می‌گفتن روحیه دختر نباید خشن باشه بعد خب اصلاً خشونت به چه درد تو می‌خوره. ولی خب رزمی اصلاً خشن نبود و اصلاً چیزی که فکر می‌کردن نبود. فقط یه دنیای دیگه بودش که مامان و بابام می‌ترسیدن من واردش بشم." مثال کد ۱: "خانواده ما خیلی مذهبین خیلی زیاد بعد اصلاً تو فرهنگ‌شون جا نیفتاده که یک نفر بیاد مخالف چیزی که اونا می‌کن عمل کنه. برای آنها فهمیدن این که من گرایشم اینجوریه شرم‌آور. اگر یک روزی بفهمن من و می‌کش و گناهکارم می‌کنند." کد ۴: "مشاور مدرسه ما یک دفعه به مامانم گفته بود؛ دخترم همجنس‌بازه. مامان منم مذهبی هست. حالش به هم خورد. من و کلی کتک زد و به من گفت تو مثل قوم لوط هستی." کد ۶: "خانواده ما یه خانواده مذهبین و خواهرم گفتش که نباید کسی متوجه این موضوع بشه. اگه کسی متوجه بشه خیلی اذیت می‌شی و تحت تاثیر جوی و این داستان‌ها." کد ۱۱: "من همیشه ترس دارم از قضاوت مذهبی شدن. مثلاً به من بگن تو بابت این گرایشی که داری جهنم و برای خودت خریدی." کد ۱۲: "توی جامعه ما این چیز باب شه که ما گناهکاریم. نجسیم. این خیلی دردناکه."	برجسب‌های جنسیتی برجسب‌های رفتاری منطبق بر جنسیت برجسب‌زنی فرهنگی - مذهبی

می‌دهد؛ به طوری که مشارکت کنندگان برای اجتناب از این برجسب‌ها یا در مقابل، برای اثبات هویت متفاوت خود، به رفتارهای جنسی غیرمتعارف روی آورده بودند. زیرمضمون برجسب‌های رفتاری منطبق بر جنسیت نیز نشان داد که انتظارات رفتاری کلیشه‌ای فضای تنگ و خفقان‌آوری ایجاد می‌کند که در آن، هرگونه ابراز طبیعی جنسی به عنوان انحراف تعبیر شده و فرد را به سمت پنهان‌کاری و رفتارهای پرخطر سوق می‌دهد. این یافته‌ها

کلیشه‌های جنسیتی به عنوان یک مضمون اصلی، شبکه‌ای از معانی محدودکننده را بر تجارب زیسته روایتی مشارکت‌کنندگان تحمیل می‌کند که به طور مستقیم با شکل‌گیری نگرش‌ها و رفتارهای نامتعارف جنسی پیوند دارد. زیرمضمون برجسب‌های جنسیتی بیانگر این واقعیت است که انتساب صفات قالبی مانند مردانگی تهاجمی یا زنانگی مطیع به افراد، هرگونه انحراف از این هنجارها را آسیب‌زا و شرم‌آور جلوه

تأکید می‌کند که کلیشه‌های جنسیتی نه صرفاً باورهای ذهنی، که سازوکارهای عملی طرد و تنیبه اجتماعی هستند که مسیر انحراف از هنجار را هموار می‌سازند. سومین زیرمضمون، یعنی برجسب‌زنی فرهنگی - مذهبی، عمق و پیچیدگی بیشتری به این پدیده می‌بخشد؛ زیرا نشان می‌دهد که کلیشه‌های جنسیتی اغلب در بستر باورهای دینی و سنت‌های فرهنگی چنان مشروعیت می‌یابند که نقض آنها نه یک رفتار ناهنجار فردی، که نوعی گناه یا بی‌فرهنگی تلقی می‌شود. مشارکت‌کنندگان روایت کردند که این نوع برجسب‌زنی، احساس گناه و شرم عمیقی ایجاد کرده و در عین حال، مکانیسم‌های جبرانی مانند پرخاشگری جنسی، روابط پنهان و غیررسمی، یا حتی رفتارهای خودتخریبی را برانگیخته است.

مضمون اصلی سوم: عوامل زمینه‌ساز و تشدیدکننده وضعیت اجتماعی افراد

در این مطالعه، مضمون اصلی کشاکش‌ها و آسیب‌های فردی چهار زیرمضمون/اندک بودن جنس موافق در اطراف فرد از کودکی، کشاکش فرهنگی - اجتماعی با خانواده و اطرافیان، محدودیت‌های اجتماعی - فرهنگی اعمال‌شده از سوی دیگران، و آسیب‌های فرهنگی - اجتماعی را شامل می‌شود. در جدول ۵ هر یک از این زیرمضمون‌ها با نقل قول‌های مربوطه ارائه می‌شود.

جدول ۵: دیدگاه افراد در زمینه عوامل زمینه‌ساز و تشدیدکننده وضعیت اجتماعی - فرهنگی افراد

نمونه‌ای از نقل قول‌ها	کدهای فرعی
مثل کد ۱: "خب من اطرافم خیلی دختر کم بود و همه معتقد بودن که یکسری از رفتارای پسرانه من یاد گرفته از اوناست." کد ۱۴: "بیشتر اوقات مثلاً با دختر خالم که بازی می‌کردم. هم بازی هم نداشتم. خیلی واسه همین بازی که می‌کردیم همیشه دعوامون سر این بود که کی بابا باشه؟ کی بره سر کار؟ کی بیاد و اون هم همین می‌گفت؛ تو بابا بشو...."	اندک بودن جنس موافق در اطراف فرد از کودکی
کد ۱: "بیشترین کشاکش رو با بابا داشتم. خانواده که فقط کشاکش‌ها رو انداختن تو مسیر. البته بگم عمومی بزرگم توی این مسئله خیلی روی پدرم موثر بود." کد ۵: "یعنی اون مهر مادری رو حس می‌کنم نچشیدم. مادرم دائم در بایدها و نبایدها بود. سختگیرهاش برام با سنم برجسته‌تر بود. به احساس ترس داشتم ازش. کلامی دریافت کنم محبت رو از مادرم خیلی دریافت نمی‌کنم و این حس تنهایی من و به این سمت کشوند." کد ۱۰: "من با مامان و بابام درگیرم. اما با مامانم بیشتر اصلاً نمی‌تونه بپذیره که چیزهای دیگری هم هست. بابام هم حرف خانوادش براش مهمه و همگی شدند معضل من."	کشاکش فرهنگی - اجتماعی با خانواده و اطرافیان
مثل کد ۵: "یه زمانی کلاً حق نداشتم از خونه با تیبی که دوست دارم بیرون برم. اغلب تو خونه زندانی بودم. کلاً یا از خونه بیرون نمی‌رفتم یا باید مطابق سلیقه خانوادم لباس می‌پوشیدم." کد ۱۶: "یادم نیست ولی از یک جایی به بعد این سخت‌گیریه خیلی برام بولد شد. یعنی متوجه بودم که اگر چیزی می‌خوام، اگر بخوام سفره دلمو باز کنم، احتمالاً خطایی کردم خودم خبر ندارم، هر حرفی می‌زد محدودیت‌هایم بیشتر می‌شد." کد ۳: "بیشترین آسیب من یک فرد نبوده فراتر از فرد بوده من از کل جامعه و فضای حاکم بر آن ضربه خوردم." کد ۶: "جا به جای شهر تهران نگاه به این موضوع فرق داره. اما توی کرج به ما بد نگاه می‌کنند. همه فکر می‌کنند ما به اونها نگاه جنسی داریم چه هم‌جنس‌مون چه جنس مخالف."	محدودیت‌های اجتماعی - فرهنگی اعمال‌شده از سوی دیگران
کد ۷: "به نظر من بزرگ‌ترین مشکل ما مشکلات فرهنگی. یا بهتر بگم مشکلات اجتماعی. چون گرایش‌های جنسی ما فرق داره همه فکر می‌کنند ما در همه چیز فرق داریم و نگاه ناپاک به ما دارند." کد ۱۰: "این جامعه این جامعه کلاً مانع ست یعنی سر همه چی برای ما مانع گذاشته نه فقط سر تطبیق جنسیت نه فقط سر گرایش، بلکه سر همه چی با ما یک جور دیگه نگاه و رفتار می‌کنند."	آسیب‌های فرهنگی - اجتماعی

بیانگر این واقعیت است که کمبود تعاملات طبیعی با جنس موافق در محیط‌های اولیه (مانند خانواده، محله، و مدرسه)، درک فرد از هنجارهای ارتباطی را مختل کرده و کنجکاوی‌های جبرانی یا هویت‌جویی‌های غیرمتعارف را در بزرگسالی تقویت می‌نماید. زیرمضمون کشاکش

تحلیل روایت‌های مشارکت‌کنندگان نشان داد که مجموعه‌ای از عوامل زمینه‌ساز و تشدیدکننده با منشأ اجتماعی - فرهنگی، به مثابه بستری برای شکل‌گیری و تداوم نگرش‌ها و رفتارهای نامتعارف جنسی عمل می‌کنند. زیرمضمون اندک بودن افراد هم‌جنس در اطراف فرد از کودکی

فرهنگی- اجتماعی با خانواده و اطرافیان نشان داد که تعارضات مکرر بر سر ارزش‌ها، مهارگری‌های سخت‌گیرانه، یا بی‌اعتنایی به مرزهای فردی، احساس بیگانگی و طرد درونی را تشدید کرده و فرد را به سمت جستجوی پذیرش در شبکه‌های پنهان و هنجارشکن جنسی سوق می‌دهد. همچنین، محدودیت‌های اجتماعی- فرهنگی اعمال‌شده از سوی دیگران (مانند منع از پوشش، رفت و آمد، دوستی‌های ساده) و آسیب‌های فرهنگی- اجتماعی (همچون فقر، حاشیه‌نشینی، دسترسی محدود به آموزش جنسی بهنجار) به عنوان عوامل تشدیدکننده عمل کرده و فرصت هرگونه ابراز طبیعی هویت جنسی را سلب می‌کنند؛ در نتیجه رفتارهای نامتعارف به عنوان تنها راه در دسترس برای تجربه صمیمیت یا کسب قدرت ظاهری انتخاب می‌شوند.

بحث و نتیجه‌گیری

هدف پژوهش حاضر بررسی عوامل فرهنگی- اجتماعی مؤثر بر نگرش‌ها و رفتارهای نامتعارف جنسی از طریق تحلیل روایت بود. نتایج نشان داد در این مطالعه سه مضمون اصلی مشکلات و کشاکش‌های مربوط به مدرسه و امور تحصیلی، کلیشه‌های جنسیتی، و عوامل زمینه‌ساز و تشدیدکننده وضعیت اجتماعی- فرهنگی افراد و نه زیرمضمون وجود دارد. نتایج به‌دست آمده از این مطالعه با نتایج مطالعات پیشین (۲۸-۲۳) همسویی دارد. در تبیین این یافته می‌توان گفت افراد با گرایش‌های جنسی نامتعارف کشاکش‌های زیادی با محیط اجتماعی مانند مدرسه، خانواده، اطرافیان، و دیگر موقعیت‌های اجتماعی دارند. این افراد با سوگیری‌ها و ننگ‌ها و برچسب‌های اجتماعی و هویتی گوناگونی نیز مواجه می‌شوند که اغلب ناشی از فرهنگ و بافت اجتماعی است. فرهنگ و اجتماع بر نقش جنسی و حتی کلیشه‌های جنسی تأثیر می‌گذارد و در نتیجه درک جنسی متأثر از هر فرهنگ در تصمیمات جنسی و پیامدهای آن در جامعه مؤثر است (۳۰). از آنجایی که نوع رفتارهای جنسی در بافت اجتماع و فرهنگ شکل می‌گیرند و از طرفی نوعی رفتاری اجتماعی تلقی می‌شود؛ هنجارها و انتظارات اجتماعی- فرهنگی تا حد زیادی بر این موضوع تأثیرگذار هستند (۱۲). از طرفی جهانی شدن فراگیر و به نمایش کشیدن گرایش‌ها و رفتارهای جنسی گوناگون و حتی متفاوت در رسانه‌های نمایشی و نوشتاری و تأثیر مستقیم آن بر رفتار و نگرش جوانان و نوجوانان،

در حال گسترش روزافزون است. همسو با دیگر جوامع، دگرگونی ارزش‌ها و به دنبال آن ارزش‌های جنسی در جامعه کنونی ما نیز نکته‌ای قابل پنهان کردن نیست و باید آن را به عنوان یک پدیده در حال وقوع پذیرفت (۱۵). از سویی متخصصان باید تلاش کنند تا در درون فرهنگ در حال تغییر چاره‌ای برای این نوع گرایش‌ها از منظرهای تخصصی پیدا کنند. همچنین با شناسایی عوامل زمینه‌ساز و تشدیدکننده وضعیت موجود در بین نوجوانان و جوانان می‌توان راهگشای مسائل و کشاکش در این زمینه‌ها بود.

تمرکز پژوهش‌های پیشین (۱۵، ۱۲) بر روی سوگیری‌های اجتماعی و برچسب‌زنی‌های اجتماعی اغلب منفی به افراد دارای گرایش‌های نامتعارف جنسی بوده است. اما مطالعه حاضر تلاش کرده است تا از منظری گسترده‌تر و عمیق‌تر به این موضوع در ایران بنگرد و تمام عوامل بافتی، اجتماعی، و فرهنگی را بررسی کند. علاوه بر این اغلب مطالعات گذشته به یک کد اصلی مانند نگرش اطرافیان یا محیط زندگی توجه کرده‌اند، اما در مطالعه حاضر سعی شده است از جنبه‌های مختلف فرهنگی و محیطی این موضوع بررسی شود. همچنین باید گفت که شکل‌گیری باور و هویت دگرباشان جنسی روندی پیچیده و گاهی دشوار دارد. برخلاف دیگر اقلیت‌های جامعه (مثل اقلیت‌های قومی و نژادی)، بیشتر اشخاص دگرباش جنسی با افرادی که هم‌نوع‌شان نیستند، زندگی می‌کنند. بنابراین قادر نیستند از آنها درباره هویت خود از دیگران چیزی بیاموزند و مورد تصدیق یا حمایت هویتی- اجتماعی قرار گیرند. بسیاری از اشخاص با گرایش‌های جنسی نامتعارف جنسی در جوامعی رشد می‌کنند که نسبت به گرایش‌های نامتعارف جنسی یا بی‌اطلاع هستند یا رفتار خصمانه‌ای دارند که اغلب این کنش‌ها به مشکلات روان‌شناختی عده‌ای از جمله افسردگی و خودکشی منجر می‌شود (۵). همچنین کشاکش‌هایی که این افراد دارند؛ به‌عنوان پیش‌نیاز مستقیم برای شکل‌گیری نگرش‌های انتقام‌جویانه، شرم‌جنسی درونی‌شده و در نهایت گرایش به رفتارهای پنهان و نامتعارف به عنوان نوعی مقاومت یا فرار از نظام ارزشی پردکننده عمل می‌کنند.

بر طبق مدل سوفی (۳۱)، هویت‌یابی جنسی در دگرباشان جنسی در درون فرهنگ اتفاق می‌افتد. در این دیدگاه فرض بر آن است که نخستین مرحله در هویت‌یابی همجنس‌گرایان، مرحله آگاه‌شدگی است،

یعنی فرد همجنس‌گرا متوجه می‌شود که با دیگران متفاوت است. مرحله بعدی، مرحله آزمایش و اکتشاف است؛ یعنی فرد گرایش خود را به‌بوته آزمایش می‌گذارد و در جستجوی ویژگی‌های هویتی خود برمی‌آید. در محله سوم، فرد هویت خود را می‌پذیرد و در اینجا فرد خود را همجنس‌گرا می‌شناسد که تحت عنوان مرحله پذیرش است. مرحله آخر مرحله یکپارچگی هویت است که در این مرحله، فرد به‌طور کامل هویت خود را می‌پذیرد و با دیگر دوستان همجنس‌گرا آشنا می‌شود و ارتباطات دوستانه گسترده‌ای را با همگرای خود برقرار می‌کند. در نتیجه اگر خانواده‌ها و جامعه حمایت‌گر باشند، یا به‌عبارتی تحمل تنوع گرایش‌های جنسی را داشته باشند و یا همچنین اگر انجمن‌هایی جهت حمایت از این افراد وجود داشته باشد، فرد نوجوان ممکن است شروع به اصلاح هویت جنسی خود کند. حتی این امکان اتفاق می‌افتد اگر فرد گرایش جنسی متفاوتی دارد، بتواند به راحتی امکان آشکارسازی برای نزدیکان خود داشته باشد. روان‌شناسان این حوزه معتقدند اگر نوجوان احساس کند که نگرش‌های جنسی توسط خانواده، گروه‌های همسالان، و جامعه پیامد منفی برایش خواهد داشت، تمایلی برای پذیرش هویت و گرایش جنسی دیگری مانند همجنس‌گرایی نخواهد داشت. به‌طور کلی در مدل هویت‌یابی دگرباشان جنسی، عامل زمان و مکان یکی از عوامل بافتی هستند که بر فرایند هویت‌یابی این افراد می‌تواند تأثیرگذار باشد. چنان‌که زندگی در روستاهای کوچک نسبت به شهرهای بزرگتر و همچنین زندگی در جوامع غیرلیبرال نسبت به جوامع لیبرال و دموکرات می‌تواند به‌عنوان تسریع‌کننده مثبت، فرایند هویت‌یابی افراد با گرایش جنسی نامتعارف را سرعت ببخشد و آنان را کمتر دچار کشاکش‌های عاطفی و ارتباطی کند. همین موضوع در رابطه با زمان نیز صدق می‌کند، چنان‌که زندگی در قرن حاضر نسبت به زندگی در قرن نوزدهم این فرایند را سرعت بخشیده است و نگرش و پذیرش افراد در گذر زمان نسبت به گرایش‌های گوناگون جنسی متفاوت‌تر شده است.

در مجموع یافته‌های این مطالعه نشان داد که عوامل زمینه‌ساز و تشدیدکننده، چرخه‌ای معیوب را شکل می‌دهند؛ به‌گونه‌ای که محدودبودن تعاملات اولیه با افراد همجنس، به ضعف در شکل‌گیری مهارت‌های ارتباطی هنجارمند می‌انجامد. این ضعف نیز به افزایش تعارض‌ها و کشاکش‌های فرد با خانواده و اطرافیان منجر می‌شود. در

واکنش به این تعارض‌ها، اطرافیان معمولاً محدودیت‌های شدیدتری اعمال می‌کنند و همین امر، آسیب‌های فرهنگی - اجتماعی مضاعفی، از جمله ترک تحصیل، فرار از خانه و اعتیاد، را در پی دارد. بر این اساس، رفتارهای جنسی نامتعارف نه به‌مثابه انحرافی ذاتی، که به‌عنوان واکنشی تطبیقی به بافت اجتماعی - فرهنگی ناکارآمد قابل تفسیر است. افزون بر این، مطالعه حاضر با توجه به ماهیت کیفی و روی‌آورد داده‌بنیاد خود، می‌تواند در تدوین چارچوبی نظری برای تبیین نگرش‌های اجتماعی، فرهنگی و بافتی مرتبط با افراد دارای نگرش‌ها و رفتارهای جنسی نامتعارف، سهمی مؤثر داشته باشد.

از محدودیت‌های پژوهش حاضر می‌توان به حجم نمونه اندک و روش نمونه‌گیری هدفمند اشاره کرد که متمرکز بر یک گروه (مراجعه‌کنندگان به کلینیکی خاص در یک شهر) بودند و همین موضوع، تعمیم‌پذیری نتایج را محدود می‌کند. بنابراین پیشنهاد می‌شود در پژوهش‌های آینده نمونه‌گیری به‌صورت چندمرکزی و چندشهری و با ترکیب گروه‌های مختلف اجتماعی و جمعیتی انجام شود تا امکان تعمیم یافته‌ها به حوزه‌های وسیع‌تر فراهم آید. علاوه بر این به دلیل ماهیت کیفی مطالعه و اتکای آن به قضاوت پژوهشگر، این پژوهش را می‌توان قضاوت‌محور توصیف کرد. همچنین عدم دسترسی به افراد دیگر از گرایش‌های جنسی متفاوت‌تر، عدم همکاری شرکت‌کنندگان به دلیل دیراعتمادکردن، ترس از آشکارشدن امیال جنسی متفاوت، آسیب‌های گذشته، و تمایلات فردی بود. در این راستا پیشنهاد می‌شود جهت جبران دسترسی محدود به افراد با گرایش‌های جنسی متفاوت‌تر و غنی‌سازی تنوع نمونه، بهره‌گیری از نمونه‌گیری گلوله‌برفی، شبکه‌های همگن و درگاه‌های ارتباطی مورد اعتماد جامعه هدف پیشنهاد می‌شود تا دامنه مشارکت از یک گروه خاص فراتر رود؛ برای کشاکش‌های ناشی از دیراعتمادکردن، هراس از افشای امیال جنسی متفاوت، و آسیب‌های گذشته نیز ضروری است که فرایند برقراری رابطه اعتمادمحور و مواجهه با شرکت‌کنندگان در قالب جلسات متعدد و بلندمدت، همراه با تضمین صریح و چندباره محرمانگی، امکان ناشناس‌ماندن پاسخگویی و به‌کارگیری مصاحبه‌های نیمه‌ساختاریافته و پرسشنامه‌های آنلاین انجام گیرد تا فشار روانی و هراس از قضاوت کاهش یابد.

اسلامی واحد ساری است. همچنین ملاحظات اخلاقی مندرج در راهنمای انتشار انجمن روان‌شناسی آمریکا و کدهای اخلاقی سازمان نظام روان‌شناسی ایران از جمله رازداری، محرمانه ماندن اطلاعات هویتی و تحلیل داده‌ها، و رضایت آگاهانه والدین جهت شرکت در پژوهش در این پژوهش رعایت شده است.

حامی مالی: این مطالعه بدون حمایت مالی هیچ مؤسسه‌ای و با هزینه نویسندگان مقاله انجام شده است.

نقش هر یک از نویسندگان: در این مطالعه نویسنده یکم به عنوان طراح و ایده‌پرداز اصلی پژوهش و مسئول جمع‌آوری داده‌ها، نویسنده دوم به عنوان استاد راهنما، و نویسنده سوم به عنوان استاد مشاور نقش داشتند.

تضاد منافع: انجام این پژوهش برای نویسندگان هیچ گونه تعارض منافی را به دنبال نداشته است و نتایج آن کاملاً شفاف و بدون سوگیری گزارش شده است.

در دسترس بودن داده‌ها: تمامی داده‌های این مطالعه در اختیار نویسنده مسئول است و در زمان داوری دست نوشته به نشریه تحویل داده شد. همچنین در صورت درخواست منطقی پژوهشگری خاص در اختیار او قرار خواهد گرفت.

رضایت برای انتشار: نویسندگان برای انتشار این مقاله رضایت کامل خود را اعلام کردند.

تشکر و قدردانی: از شرکت‌کنندگان محترم و همه کسانی که در اجرای پژوهش به ما یاری رساندند نهایت تشکر و قدردانی را داریم.

افزون بر موارد فوق پیشنهاد می‌شود از اطلاعات به دست آمده پژوهش حاضر، در تدوین برنامه‌های پیشگیرانه و پژوهش‌های گسترده‌تر در این حوزه استفاده شود و در نظام آموزشی مداخلات پیشگیرانه در سطوح مختلف مانند آموزش خانواده‌ها برای کاهش کشاکش‌ها و ایجاد فضای گفتگوی باز برگزار شود. همچنین طراحی برنامه‌های مدرسه‌ای برای افزایش تعاملات سالم بین دو جنس در چارچوب‌های فرهنگی پذیرفته‌شده و در نهایت کاهش محدودیت‌های غیرضروری و ارائه خدمات حمایتی برای جبران آسیب‌های اجتماعی - فرهنگی افراد با گرایش‌های جنسی متفاوت پیشنهاد می‌شود.

ملاحظات اخلاقی

پیروی از اصول اخلاق پژوهش: این مقاله برگرفته از رساله دکترای نویسنده یکم در رشته روان‌شناسی عمومی دانشگاه آزاد اسلامی واحد ساری است که در تاریخ ۱۴۰۳/۶/۲۸ با موفقیت دفاع شد. مجوز علمی این مطالعه توسط دانشگاه آزاد اسلامی واحد ساری به شماره نامه ۱۶۲۷۲۱۰۶۹ در تاریخ ۱۴۰۰/۱/۲۸ صادر شد. همچنین مجوز اجرایی آن از سوی اداره آموزش و پرورش ناحیه یک شهر ساری با شماره مجوز ۲۰۰۱/۴۳۷۰۹/۶۰۱ در تاریخ ۱۴۰۱/۱۱/۲۰ صادر شده است. این پژوهش دارای کد اخلاق IR.IAU.SARI.REC.1402.029 صادره از کمیته اخلاق دانشگاه آزاد

References

- Balasubramanian S, Fox C, Ramanathan V. Health Practitioner Attitudes and Values Towards Problematic Sexual Behaviours. *The Journal of Sexual Medicine*. 2024; 21(2): qdae002.131. [\[Link\]](#)
- Melo LD, Spindola T, Arreguy-Sena C, Krempser P, Brandão JL, Costa CMA, Taroco FE, Pinto PF. Sexual behavior according to undergraduate students: perspective of cross-cultural nursing and intersectional framing. *Rev Bras Enferm*. 2023;76(6): e20220786. [\[Link\]](#)
- Soled KRS, Clark KD, Altman MR, Bosse JD, Thompson RA, Squires A, Sherman ADF. Changing language, changes lives: Learning the lexicon of LGBTQ+ health equity. *Res Nurs Health*. 2022; 45(6):621-632. [\[Link\]](#)
- Clark KA, Pachankis JE, Dougherty LR, Katz BA, Hill KE, Klein DN, Kujawa A. Adolescents' Sexual Orientation and Behavioral and Neural Reactivity to Peer Acceptance and Rejection: The Moderating Role of Family Support. *Clin Psychol Sci*. 2024; 12(1):115-132. [\[Link\]](#)
- Srivastava A, Hall WJ, Krueger EA, Goldbach JT. Sexual identity fluidity, identity management stress, and depression among sexual minority adolescents. *Front Psychol*. 2023; 13:1075815. [\[Link\]](#)
- Schippers EE, Hoogsteder LM, de Vogel V. Theories on the Etiology of Deviant Sexual Interests: A Systematic Review. *Sex Abuse*. 2025; 37(1):3-29. [\[Link\]](#)
- Oginni OA, Alanko K, Jern P, Rijdsdijk FV. Genetic and Environmental Influences on Sexual Orientation: Moderation by Childhood Gender Nonconformity and Early Life Adversity. *Arch Sex Behav*. 2024; 53(5):1763-1776. [\[Link\]](#)
- Baams L, Kaufman TML. Sexual Orientation and Gender Identity/Expression in Adolescent Research: Two Decades in Review. *J Sex Res*. 2023; 60(7):1004-1019. [\[Link\]](#)
- Hegde A, Chandran S, Pattnaik JI. Understanding Adolescent Sexuality: A Developmental Perspective. *J Psychosexual Health*. 2022; 4(4):237-242. [\[Link\]](#)
- Paramio A, Tejeiro R, Romero-Moreno A, Rusillo-Molina M, Cruces-Montes S. Sexual desire for non-normative sexual behaviors: differences between centennials and millennials considering sexual orientation. *Front Sociol*. 2024; 9:1509111. [\[Link\]](#)
- Jahanfar S, Pashaei Z. Sexual attitudes and associated factors of risky sexual behaviors among university students. *Brain Behav*. 2022; 12(8): e2698. [\[Link\]](#)
- Lee JE. Sexual socialization and the sexual debut of Laotian adolescents in sociocultural context: a qualitative approach. *International Journal of Adolescence and Youth*. 2024; 29(1):1-15. [\[Link\]](#)
- Baraki SG, Thupayagale-Tshweneagae GB. Socio-cultural factors perceived to influence sexual behaviours of adolescents in Ethiopia. *Afr J Prim Health Care Fam Med*. 2023;15(1): e1-e10. [\[Link\]](#)
- Munea AM, Alene GD, Debelew GT, Sibhat KA. Socio-cultural context of adolescent sexuality and youth friendly service intervention in West Gojjam Zone, Northwest Ethiopia: a qualitative study. *BMC Public Health*. 2022;22(1):281. [\[Link\]](#)
- Frederick DA, Hazzard VM, Schaefer LM, Rodgers RF, Gordon AR, Tylka TL, Pennesi JL, Convertino L, Parent MC, Brown TA, Compte EJ, Cook-Cottone CP, Crerand CE, Malcarne VL, Nagata JM, Perez M, Pila E, Thompson JK, Murray SB. Sexual orientation differences in pathways from sociocultural and objectification constructs to body satisfaction: The U.S. Body Project I. *Body Image*. 2022; 41:181-194. [\[Link\]](#)
- Shrestha G, Piya R, Kakchapati S, Sapkota PM, Joshi D, Baral SC. Assessing the drivers of sexual behavior among youth and its social determinants in Nepal. *PLoS One*. 2025; 20(1): e0315495. [\[Link\]](#)
- Nascimento B, Pozzi E, Boeri L, Capogrosso P, Bernie H, Bajic P, Fisher A, Garcia-Gomez B, Milekovic U, Salter C, Modgil V, Taniguchi H, Tenorio F, Sokolakis I, Salonia A. Perceptions and attitudes toward sexual norms: key insights from the International Society of Sexual Medicine Young Researchers Committee survey. *Sex Med*. 2025;13(2): qfaf032. [\[Link\]](#)
- Ludwig J, Brunner F, Wiessner C, Briken P, Gerlich MG, von dem Knesebeck O. Public attitudes towards sexual behavior-Results of the German Health and Sexuality Survey (GeSiD). *PLoS One*. 2023;18(3): e0282187. [\[Link\]](#)
- Moskowitz DA, Rendina HJ, Alvarado Avila A, Mustanski B. Demographic and social factors impacting coming out as a sexual minority among Generation-Z teenage boys. *Psychol Sex Orientat Gend Divers*. 2022; 9(2):179-189. [\[Link\]](#)
- Blanc A. Attitudes toward sexual behaviors: Relationship with gender and sexual orientation. *Current Psychology*. 2024; 43(2):1605-1614. [\[Link\]](#)
- Galanza J, Picpican RR, Jimenez J, Ambre CM, Lumang-Ay J, Flores S, Benito JP, Servanda CJ, Damasén CJ, Castillo RM, Soriano AG. Rainbow within and beyond: A qualitative study on the experiences of lesbian, gay, bisexual, and transgender staff nurses in the Philippine hospital settings. *Belitung Nurs J*. 2024; 10(5):538-547. [\[Link\]](#)
- Vizgunova-Vikmane EE. (2024). Lesbian Lives in Soviet Latvia: The Narratives. *Latvijas Vēstures Institūta Žurnāls*. 2024; 120(1):122-142. [\[Link\]](#)
- Logie CH, Perez-Brumer A, Mothopeng T, Latif M, Ranotsi A, Baral SD. Conceptualizing LGBT Stigma and Associated HIV Vulnerabilities Among LGBT Persons in Lesotho. *AIDS Behav*. 2020; 24(12):3462-3472. [\[Link\]](#)
- Newman PA, Reid L, Tepjan S, Akkakanjanasupar P. LGBT+ inclusion and human rights in Thailand: a scoping review of the literature. *BMC Public Health*. 2021; 21(1):1816. [\[Link\]](#)
- Khalili M, Vaziri S, Lotfi Kashani F. Investigating Lived Experience and Identity Development in Transgender People: A Qualitative Study. *Nursing and Midwifery Journal*. 2022; 20(1):31-42. [\[Persian\] \[Link\]](#)

26. Gholipoor S, Valadinia Z. Lived Experience of Transsexual People in Kermanshah. *Journal of Social Problems of Iran*. 2021;12(1):45-65. [Persian] [\[Link\]](#)
27. Kavasoglu İ, Gumus H, Kivel D. "We Are Also in These Spaces!": Struggles with Leisure Constraints of LGBTQ People from Turkey. *Leis Sci*. 2024; 1-16. [\[Link\]](#)
28. Lukas M, Forsyth L, Bunting KL, Forwell S. "This is me": The transition of coming-out for gay men through an occupational perspective. *J Occup Sci*. 2023; 30(2):291-303. [\[Link\]](#)
29. Ranjbar Shayan H, Ahmadi Kh, Raeesi F. Sexual dysfunctions in chemical injured veterans. *J Mil Med*. 2022; 10(2):99-106. [Persian] [\[Link\]](#)
30. Khumalo S, Taylor M, Makusha T, Mabaso M. Intersectionality of cultural norms and sexual behaviours: a qualitative study of young Black male students at a university in KwaZulu-Natal, South Africa. *Reprod Health*. 2020;17(1):188. [\[Link\]](#)
31. Sophie J. A critical examination of stage theories of lesbian identity development. *J Homosex*. 1985;12(2):39-51. [\[Link\]](#)
32. Rahmati Najarkolaei F, Raiisi F, Rahnama P, Gholami Fesharaki M, Zamani O, Jafari MR, Montazeri A. Factor structure of the Iranian version of 12-item general health questionnaire. *Iran Red Crescent Med J*. 2014;16(9): e11794. [\[Link\]](#)
33. Raiisi F. Cognitive Analysis of Quality-of-Life Metaphors from the Perspective of Health Promotion Students. *Health Educ Health Promot* 2022; 10(2):233-238. [\[Link\]](#)
34. Lincoln YS, Guba EG. Judging the quality of case study reports. *Int J Qual Stud Educ*. 1990; 3(1):53-9. [\[Link\]](#)